

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ ГРУЈОВИЋ против СРБИЈЕ

(Представка број 25381/12)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

21. јул 2015. године

Ова пресуда ће постати правоснажна у околностима изнетим у члану 44. став 2. Конвенције. Она може бити предмет уређивачких измена.

У предмету Грујовић против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Већа у саставу:

Josep Casadevall, *председник,*

Luis López Guerra,

Dragoljub Popović,

Kristina Pardalos,

Johannes Silvis,

Valeriu Gritco,

Iulia Antoanella Motoc, *судије,*

и Marialena Tsirlı, *заменик секретара Одељења,*

После већања на затвореној седници 30. јуна 2015. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 25381/12) против Републике Србије коју је Суду поднео, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“), српски држављанин, господин Ненад Грујовић (у даљем тексту: „подносилац представке“), 18. априла 2012. године.

2. Подносиоца представке је заступала госпођа З. Добричанин - Никодиновић, адвокат из Београда. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) заступао је њен заступник, госпођа В. Родић.

3. Подносилац представке је посебно тврдио да су његов притвор у истрази и кривични поступак против њега били прекомерно дуги. Он је такође тврдио да су српске власти ометале његово право на појединачну представку Суду.

4. Представка је првобитно додељена Другом одељењу Суда (Правило 52 став 1. Пословника Суда).

5. Притужбе на дужину притвора у истрази и дужину кривичног поступка су 5. јуна 2013. године достављене Влади, а преостали део представке проглашен је недопуштеним, према Правилу 54 став 3. Пословника Суда.

6. Суд је 1. фебруара 2014. године променио састав одељења (Правило 25 став 1.). Овај предмет је стога додељен новооформљеном Трећем одељењу (Правило 52 став 1).

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

7. Подносилац представке рођен је 1977. године. Он је тренутно у притвору у Централном затвору у Београду.

Чини се да постоји кривична евиденција подносиоца представке из времена пре догађаја на које се притужује, и да је ухапшен на основу међународне потернице у Холандији 2003. године за кривична дела различита од дела у предметном случају.

A. Кривични поступак

8. Подносилац представке ухапшен је 5. децембра 2006. године и притворен у Аустрији, на основу међународне потернице.

9. Министарство правде Републике Србије („Министарство правде“) 20. децембра 2006. године затражило је изручење подносиоца представке ради вођења неколико кривичних поступака против њега који немају везе са предметним случајем.

10. Истражни судија Окружног суда у Београду („Окружни суд“) покренуо је 11. јануара 2007. године истрагу против подносиоца представке, који је осумњичен за саучесништво у тешком убитству, неовлашћено коришћење туђег возила и фалсификовање. Ова дела су наводно извршена 24. марта 2006. године.

11. Министарство правде је 29. јануара 2007. године проширило свој захтев за изручење ради обухватања горе наведеног кривичног поступка (види став 10. у горњем тексту), који је предмет овог случаја.

12. У међувремену је, 16. априла 2007. године надлежни суд у Аустрији утврдио да је подносилац представке крив због поседовања ватреног оружја без дозволе, које је код њега нађено за време хапшења, и казнио га казном затвора од седам месеци.

13. Подносилац представке је 6. јула 2007. године изручен Србији.

14. Јавни тужилац је 31. децембра 2007. године подигао оптужницу против подносиоца представке и још две особе, В. С. и Б. А., које су биле на слободи.

15. Прво рочиште пред Окружним судом одржано је 7. маја 2008. године. Одлучено је да ће се В. С. и Б. А. судити у одсуству.

16. Касније је заказан педесет један претрес од којих је деветнаест одложено: четири на захтев браниоца подносиоца представке, а петнаест због разних процесних разлога, као што је одсуство браниоца саоптуженог, одсуство благовремено позваних сведока /или вештака, погрешна достава позива, и кашњења мишљења вештака. Даље, суђење је морало да почне из почетка шест пута због тога што се променио председавајући судија и/или састав судског већа. Од марта

2010. године, након реформе домаћег правосудног система, предмет је преузео Виши суд у Београду („Виши суд“).

17. Виши суд је 1. априла 2014. године одлучио да је подносилац представке крив за саучесништво у тешком убитству, неовлашћено коришћење туђег возила и фалсификовање. Он га је казнио казном затвора од двадесет година.

18. Подносилац представке и јавни тужилац су се 4. јула, односно 17. јула 2014. године жалили на пресуду Вишег суда.

19. Апелациони суд у Београду је 31. октобра 2014. године („Апелациони суд“), укинуо пресуду Вишег суда од 1. априла 2014. године и вратио предмет на поновно суђење.

Б. Притвор подносиоца представке

20. Истражни судија је 11. јануара 2007. године донео решење о притвору подносиоца представке у његовом одсуству, на основу следећег: (1) опасност од бекства; (2) ризика ометања тока суђења притиском на сведоке и његове саоптужене; (3) ризика да ће кривично дело поново извршити; и (4) тежине кривичних дела за које је оптужен и казне која му се може одредити. Притвор од месец дана требало је рачунати од датума хапшења подносиоца представке. Релевантни део решења гласи како следи:

“Након извршења наводних кривичних дела [и када је покренут претходни кривични поступак] оптужени је био на слободи. До недавно је био недоступан извршним органима... што оправдава страх да би побегао ако би био пуштен.

У истрази ће се саслушати један број сведока, укључујући и двојицу саоптужених... ово указује да би, ако буде пуштен, оптужени ометао ток суђења утичући на сведоке ...

Оптужени је раније осуђиван ... и извршио је неколико кривичних дела у кратком временском периоду...суд сматра да ове чињенице представљају посебне околности које оправдавају страх да би поновио кривично дело ако буде пуштен.

Оптуженом се стављају на терет кривична дела за која се прописује казна затвора преко десет година, а с обзиром на начин на који су дела извршена и озбиљност њихових последица, оправдано је да се нареди његово задржавање у притвору и такође ... на основу природе наводно почињеног дела и озбиљности казне која би могла бити одређена.”

21. Након изрочења Србији 6. јула 2007. године, подносилац представке је притворен према горе наведеном решењу.

22. Окружни суд, односно Врховни суд Србије („Врховни суд“) су 6. августа и 4. октобра 2007. године, даље продужили притвор подносиоцу представке, ослањајући се на исте разлоге као и раније. Они су посебно приметили да се он већ раније скривао и да је ухапшен на основу међународне потернице.

23. После тога, Окружни суд, Врховни суд, а након реформе домаћег правосудног система и Виши суд и Апелациони суд редовно су разматрали притвор подносиоца представке и продужавали га свака два месеца. Без обзира на ова редовна разматрања, подносилац представке је стално оспоравао свој притвор.

24. Након подизања оптужнице (види став 14. у горњем тексту), судови су утврдили да је други основ за притвор, ризик да ће подносилац представке утицати на сведоке, престао да постоји. Стога је од 4. јануара 2008. године надаље његов притвор продужаван због следећа три разлога: (1) ризик од бекства; (2) ризик од поновног извршења дела; и (3) тежина кривичних дела за које је оптужен и казне која му може бити одређена.

25. Иако је одбацио жалбу подносиоца представке, 15. октобра 2013. године, Апелациони суд је прихватио његову тврдњу у вези са трећим разлогом за притвор и донео решење да је он престао да постоји. Због тога је даљи притвор подносиоца представке продужаван само на основу тога што би могао побегне и поново изврши дело. Суд је посебно утврдио:

“...због овог законског разлога [да би се притвор оправдао] неопходно је заједничко постојање два услова: да се за кривично дело о коме је реч прописује казна затвора преко десет година и [да постоје] посебно отежавајуће околности. Закључак првостепеног суда да први услов постоји је оправдан. Међутим, овај суд сматра да у овом предмету други разлог не постоји... [Р]азлози наведени у оспореном решењу, који су раније оправдавали притвор оптуженог према овом основу, сада су, након више од седам година од када су кривична дела наводно учињена, престали да постоје ... [У] одсуству других релевантних елемената, они сами по себи не оправдавају притвор по овом основу, зато што су ове чињенице садржане у опису чињеница кривичних дела о којима је реч и представљале су [саставни] елемент тих кривичних дела.

Према томе, Апелациони суд утврђује да разлози наведени у оспореном решењу не оправдавају продужење притвора према члану 142. став 2. тачка (5) Законика о кривичном поступку ...”

26. Одлуком од 31. октобра 2014. године којом је укинуо пресуду Вишег суда од 1. априла 2014. године и вратио предмет на поновно суђење (види став 19. у горњем тексту), Апелациони суд је подносиоцу представке одредио притвор на основу што би могао побегне и поново изврши дело.

В. Поступак пред Уставним судом

27. Подносилац представке је 29. децембра 2011. године поднео уставну жалбу, притужујући се да је његов притвор у истрази био незаконит и да му је дужина постала претерана. Он се такође притуживао због дужине кривичног поступка и тврдио да је повређено његово право на претпоставку невиности.

28. Уставни суд је 26. септембра 2012. године одбацио жалбу подносиоца представке. У вези са законитишћу његовог притвора, овај суд је утврдио да су се домаћи судови позивали на посебне чињенице предмета и личне околности подносиоца представке, и да нису користили опште или апстрактне аргументе да оправдају његов притвор који је трајао. Постојала је оправдана сумња, на основу докумената у спису предмета, да је подносилац представке извршио кривична дела која му се стављају на терет. Суд је посебно утврдио:

“Закључак [нижих домаћих судова] да основ за притвор прописан чланом 142. став 1. тачка 1) [опасност од бекства] Законика о кривичном поступку и даље постоји, оправдан је с обзиром на чињеницу да... је оптужени ухапшен у Аустрији и изручен Србији 6. јула 2007. године... горе наведене околности оправдавају страх од бекства ако би био пуштен ...

Закључак [нижих домаћих судова] да основ за притвор прописан чланом 142. став 1. тачка 3) [опасност да ће поновити кривично дело] Законика о кривичном поступку и даље постоји, оправдан је с обзиром на чињеницу да је оптужени већ био осуђен за кривична дела која укључују силу [пљачка] ... и имајући на уму природу и начин кривичних дела која му се стављају на терет [у овом предмету] која су почињена у кратком временском периоду...[суд сматра да] ове чињенице представљају посебне околности које оправдавају страх да би их поново учинио ако би био пуштен.

Закључак [нижих домаћих судова] да основ за притвор прописан чланом 142. став 1. тачка 5 [озбиљна природа дела којима се терети и озбиљност казне која би му се могла одредити ако се утврди да је крив] Законика о кривичном поступку и даље постоји, оправдан је с обзиром на чињеницу да се за кривична дела која му се стављају на терет прописује казна затвора преко десет година, и с обзиром на начин на који су дела учињена ... посебно, у складу са оптужницом, што је оптужени показао посебну бруталност према жртви и упорност.”

У вези са дужином притвора, Уставни суд је закључио да је он био разуман с обзиром на сложеност предмета: предмет се односио на три оптужена, неколико кривичних дела и сложена правна и чињенична питања.

У вези са притужбом на дужину кривичног поступка, Уставни суд је констатовао да је предмет у питању сложен; спис предмета садржи више од стотину страница и обимну фотографску документацију. Штавише, судски поступак је морао да почне из почетка неколико пута због промене председавајућег судије. Предузети су многи процесни кораци, саслушани су бројни сведоци и предузето неколико вештачења.

Најзад, Уставни суд је одбацио притужбу подносиоца представке у вези са претпоставком невиности као необразложеном.

29. Касније уставне жалбе подносиоца представке, које садрже исте притужбе, одбачене су 26. и 27. септембра, и 10. октобра 2012. године и 20. новембра 2013. године из истих разлога као и раније.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

А. Устав Републике Србије (објављен у „Службеном гласнику Републике Србије – „Сл. Гласник РС“ – број 98/06)

30. Члан 27. Устава прописује, између осталог:

„С[в]ако има право на личну слободу и безбедност. Лишење слободе допуштено је само из разлога и у поступку који су предвиђени законом.... Лице које је лишено слободе има право да покрене поступак у ком суд разматра законитост хапшења или притвора и да нареди пуштање на слободу ако је лишење слободе било незаконито.“

31. Члан 31. ст. 2. и 3. прописује да “[с]уд своди трајање притвора на најкраће неопходно време након подизања оптужнице, у складу са законом” а „[п]ритвореник се пушта пре суђења чим престану разлози због којих је притвор одређен“.

32. Члан 32. став 1. прописује, између осталог, право на расправу у разумном року.

Б. Законик о кривичном поступку из 2001. године („Службени лист Савезне Републике Југославије“, бр. 70/01 и 68/02; и „Сл. лист РС“, бр. 58/04, 85/05, 115/05, 46/06, 49/07, 122/08, 20/09, 72/09 и 76/10)

33. Члан 16. Законика о кривичном поступку из 2001. године прописује да осумњичени има право да се одмах изведе пред судију и да му се суди без одуговлачења. Надлежни кривични суд мора да води поступак без одуговлачења и онемогући да странке злоупотребе права у поступку.

34. Члан 141. Законика прописује да се притвор мора одредити на најкраће време и да сви органи укључени у кривични поступак морају да поступају са нарочитом хитношћу ако је окривљени у притвору. (3)

35. Основи за притвор утврђени су у члану 142. Законика. Притвор се одређује ако постоји основана сумња да је лице извршило кривично дело о коме је реч и ако, између осталог, постоји ризик да он или она може побећи (члан 142. став 2(1)), ометати ток поступка (уништити доказе, утицати на сведоке или ометати ток поступка на неки други начин) (члан 142. став 2(2)), поновити кривично дело (члан 142. став 2(3)), или ако је за кривично дело о коме је реч прописана казна затвора преко десет година и ако начин на који је дело извршено, или друге отежавајуће околности, оправдавају притвор (члан 142. став 2(5)).

В. Законик о кривичном поступку из 2011. године („Сл. лист РС“, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 45/13 и 55/14)

36. Законик о кривичном поступку из 2011. године ступио је на снагу 6. октобра 2011. године, али је његова примена одложена до 1. октобра 2013. године. Применом од овог другог датума, Законик о кривичном поступку из 2001. године стављен је ван снаге.

37. У вези са основима за притвор релевантним за овај предмет, нови Законик садржи исте одредбе као и стари (види члан 211. Законика о кривичном поступку из 2011. године).

38. Члан 216. став 6. прописује да притвор у истрази може да траје док до упућивања окривљеног на издржавање затворске казне, али да ни у ком случају не може трајати дуже од затворске казне одређене првостепеном пресудом.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 5. СТАВ 3. КОНВЕНЦИЈЕ

39. Подносилац представке притуживао се на трајање притвора у истрази. Он се ослонио на члан 5. став 3. Конвенције, који у релевантном делу гласи како следи:

„Свако ко је ухапшен или лишен слободе сходно одредбама из става 1.ц овог члана мора ... имати право да му се суди у разумном року или да буде пуштен на слободу до суђења. Пуштање на слободу може се условити јемствима да ће се лице појавити на суђењу.”

A. Допуштеност

40. Суд констатује да ова притужба није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције. Он даље констатује да није ни недопуштена по неком другом основу. Она се према томе мора прогласити допуштеном.

Б. Основаност

1. Поднесци странака

(а) Подносилац представке

41. Подносилац представке је изнео да се трајање његовог притвора пре суђења не би могло сматрати оправданим у сврху члана 5. став 3. Конвенције. Он је тврдио да су разлози наведени за његов притвор

били произвољни и непоткрепљени чињеницама. Он је даље тврдио да поступак није марљиво вођен.

(б) Влада

42. Влада је тврдила да је притвор подносиоца представке био сразмеран законитом циљу обезбеђења његовог присуства суђењу и тиме вођењу кривичног поступка. Није постојала сумња да би он могао побећи, с обзиром да је раније бежао и био два пута ухапшен према међународној потерници (2003. године у Холандији и 2006. године у Аустрији). Штавише, подносилац представке је два пута покушао да илегално пређе границу.

43. Притвор подносиоца представке прописно је поново разматран у разумним интервалима, а судске одлуке о продужењу биле су оправдане и у складу са законом, с обзиром да су и даље постојали релевантни и довољни разлози за ограничење његове слободе ради заштите јавног интереса, што је преовладало над претпоставком невиности у корист подносиоца представке.

44. Најзад, Влада је тврдила да су домаћи судови били марљиви у вођењу поступка. Предмет је био сложен, а чињеница да је подносилац представке био члан организоване криминалне групе даље је допринела његовој сложености.

2. Оцена Суда

(а) Релевантна начела

45. Суд подсећа да се према његовој константној судској пракси питање да ли је период притвора оправдан не може оцењивати *in abstracto*. Да ли је за оптуженог оправдано да борави у притвору мора се оценити у сваком појединачном случају. Континуирани притвор може се оправдати само ако постоје посебне назнаке истинског захтева јавног интереса који, и поред претпоставке невиности, претеже над правилом о поштовању слободе појединца (види, међу многим другим ауторитетима *Kudła против Пољске* [ВВ], број 30210/96, став 110 тим редом, ЕЦХР 2000-ХІ, и *МсКау против Уједињеног Краљевства* [ВВ], број 543/03, ст. 41-44, ЕЦХР 2006-Х, са даљим позивањима).

46. Претпоставка је у корист пуштања. Други аспект члана 5. став 3. не даје правосудним органима могућност избора да ли да оптуженог изведу на суђење у разумном року или да га привремено пусте на слободу пре суђења. До осуде, мора се претпостављати да је оптужени невин, а сврха одредбе која се разматра је у суштини да се захтева привремено пуштање оптуженог када његов континуирани притвор престане да буде оправдан (види *Margaretić против Хрватске*, број 16115/13, став 88, 5. јун 2014. године, са даљим позивањима).

47. Првенствено је на националним правосудним органима да осигурају да у датом предмету притвор оптуженог у истрази не прелази разуман рок. У том смислу, они морају размотрити све доказе за и против постојања истинског захтева јавног интереса који оправдава, уз дужно поштовање начела претпоставке невиности, одступање од правила поштовања слободе појединца, и морају их изнети у својим одлукама којима одбијају захтеве за ослобађање. Суд позван да одлучи да ли је било повреде члана 5. став 3. Конвенције, у суштини, на основу разлога датих у тим одлукама и чињеница које подносиоци представки наводе у својим жалбама (види *Labita против Италије* [ВВ], број 26772/95, став 152, ЕЦХР 2000-IV).

48. Аргументи за и против ослобађања не смеју бити „општи и апстрактни“ (види *Smirnova против Русије*, бр. 46133/99 и 48183/99, став 63, ЕЦХР 2003-IX). Када закон прописује претпоставку невиности у односу на факторе релевантне за основ континуираног притвора, постојање посебних чињеница које претежу над правилом поштовања слободе појединца морају се убедљиво показати (види *Pijkov против Бугарске*, број 33977/96, став 84 *in fine*, 26. јул 2001. године).

49. Постојање оправдане сумње да је ухапшено лице извршило кривично дело је услов *sine qua non* за законитост континуираног притвора, али после протока одређеног времена он више није довољан. У таквим случајевима, Суд мора утврдити да ли други разлози које дају правосудни органи и даље оправдавају лишавања слободе. Када су такви разлози били „релевантни“ и „довољни“, Суд мора такође утврдити да ли су надлежни национални органи показали „посебну марљивост“ у вођењу поступка (види, међу многим другим, *Toth против Аустрије*, 12. децембар 1991. године, став 67, серија А број 224; *B. против Аустрије*, 28. март 1990. године, став 42, серија А број 175; *Contrada против Италије*, 24. август 1998. године, став 54, *Извештаји о пресудама и одлукама* 1998-V; и *I.A. против Француске*, 23. септембар 1998. године, став 102, *Извештаји* 1998-VII).

(б) Примена горе наведених начела на предметни случај

50. Период који треба разматрати према члану 5. став 3. почео је пребацивањем подносиоца представке у Србију 6. јула 2007. године (види *Nedyalkov против Бугарске*, број 44241/98, став 61, 3. новембар 2005. године, и *Chraidi против Немачке*, број 65655/01, став 33, ЕЦХР 2006-XII) и завршио се 1. априла 2014. године када га је осудио Виши суд (види став 17. у горњем тексту). Од тог датума до 31. октобра 2014. године, када је Апелациони суд укинуо првостепену пресуду Вишег суда (види став 19. у горњем тексту), он је био у притвору „након што га је надлежни суд осудио“, у смислу члана 5. став 1 (а), па, према томе, тај период његовог притвора не спада у оквир члана 5. став 3. (види *Kudla*, цитирана у горњем тексту, ст. 104-105). Од 31.

октобра 2014. године до данас, подносилац представке је поново у притвору у смислу члана 5. став 3. Конвенције (види *Solmaz против Турске*, број 27561/02, став 34, 16. јануар 2007. године). Задржавање подносиоца представке у притвору је стога до сада трајало седам година и скоро пет месеци.

51. Суд примећује да су се у својим решењима да подносилац представке остане у притвору правосудни органи у почетку ослањали на следеће: (1) ризик од бекства; (2) ризик да ће ометати ток поступка вршећи притисак на сведоке и саучеснике; (3) ризик да ће дело поново извршити; и (4) тежину кривичних дела за које је оптужен и казне која му може бити одређена (види став 20. у горњем тексту).

52. До каснијих одлука о продужењу притвора дошло је да би се одразио развој ситуације и потврдило да ли ти основи и даље остају у каснијим фазама поступка. Тако је 4. јануара 2008. године домаћи суд утврдио да је други основ за притвор, ризик да ће подносилац представке утицати на сведоке, престао да постоји (види став 24. у горњем тексту). Штавише, Апелациони суд је 15. октобра 2013. године утврдио да је четврти основ за притвор, тежина кривичних дела за која је подносилац представке оптужен и казна која му може бити одређена, такође престао да постоји (види став 25. у горњем тексту).

53. Суд сматра да су разлози које су изнели домаћи органи свакако релевантни. Међутим, у посебним околностима предмета, он сматра да није неопходно да разматра да ли су они били довољни или да ли је требало да домаћи органи размотре и алтернативне мере за обезбеђење присуства оптуженог, имајући у виду да у сваком случају, кривични поступак није био експедитиван, како се то захтева према члану 5. став 3. Конвенције (види *Herczegfalvy против Аустрије*, 24. септембар 1992. године, став 71, серија А број 244). Домаћи судови су заказали укупно четрдесет два рочишта, од којих је деветнаест одложено, углавном из разних процесних разлога који се не приписују подносиоцу представке (види став 16. у горњем тексту). Штавише, суђење је морало да почне из почетка шест пута због промене председавајућег или састава већа. Влада није понудила никакво објашњење за ове промене.

54. С обзиром на материјал у спису предмета, Суд оклева да прихвати аргумент Владе да је сложеност предмета оправдавала његово претерано трајање (види такође мишљења Уставног суда у ставу 28. у горњем тексту). Штавише, Влада је изнела да се овај предмет односи на организовани криминал (види став 44. у горњем тексту), који по дефиницији подразумева више потешкоћа за истражне органе и, касније, за судове приликом утврђивања чињеница и степена одговорности сваког члана групе. Суд, међутим, констатује да подносилац представке није оптужен због организовања криминалне групе или учешћа у организованом криминалу што је даље очигледно из чињенице да истрагу у овом предмету није водио Специјални

тужилац за организовани криминал (упоредити са *Луковић против Србије*, број 43808/07, ст. 46. и 55, 26. март 2013. године). Према томе, пошто посебне околности нису постојале у овом предмету које би могле оправдати тако дуг поступак (упоредити по супротности са *Chraidi против Немачке*, цитирана у горњем тексту, ст. 43-45, и *Луковић*, цитирана у горњем тексту, ст. 47. и 55.), Суд сматра да је трајање притвора подносиоца представке дуже од седам година било ван разумног рока (види *I.A. против Француске*, цитирана у горњем тексту, ст. 98. и 112; *Khudoyorov против Русије*, број 6847/02, ст. 175. и 189, ЕЦХР 2005-Х (изводи); и *Korchuganova против Русије*, број 75039/01, ст. 71 *in limine* и 77, 8. јун 2006. године).

55. Према томе, дошло је до повреде члана 5. став 3. Конвенције.

II. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 6. СТАВ 1. КОНВЕНЦИЈЕ

56. Подносилац представке се такође притуживао да је трајање кривичног поступка против њега прекорачило захтев „разумног рока“ из члана 6. став 1. Конвенције, чији релевантни део гласи како следи:

„Свако, током одлучивања ... о кривичној оптужби против њега, има право на ... расправу у разумном року пред ... судом ...“

А. Допуштеност

57. Суд констатује да ова притужба није очигледно неоснована у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције. Он даље констатује да није ни недопуштена по неком другом основу. Она се према томе мора прогласити допуштеном.

Б. Основаност

1. Поднесци странака

(а) Подносилац представке

58. Подносилац представке је тврдио да поступак, који није подразумевао сложена правна и чињенична питања, није вођен марљиво: шест пута је морао да почиње из почетка, а деветнаест рочишта је одложено углавном из процесних разлога.

(б) Влада

59. Влада је тврдила да су надлежни судови били марљиви у вођењу поступка. Сложеност предмета, међутим, као и понашање самог подносиоца, као и чињеница да је припадао организованој криминалној групи, допринели су трајању поступка. Када је истрага

против њега покренута он је био на слободи и није изручен до 6. јула 2007. године (види став 13. у горњем тексту). Због одсуства адвоката, сведока и вештака дошло је и до одређеног кашњења.

2. Оцена Суда

60. Суд подсећа да се разумност трајања поступка мора ценити у светлу околности предмета и позивањем на следеће критеријуме: сложеност предмета, понашање подносиоца представке и релевантних органа и значај предмета спора за подносиоца представке (види, међу многим другим ауторитетима, *Sürmeli против Немачке* [BB], број 75529/01, став 128, ЕЦХР 2006-VII). Члан 6. је у кривичним стварима осмишљен да обезбеди да лице које се терети не остане предуго у стању неизвесности шта ће бити с њим (види *Nakhmanovich против Русије*, број 55669/00, став 89, 2. март 2006. године, и *Veliyev против Русије*, број 24202/05, став 173, 24. јун 2010. године). Суд сматра да је предмет спора у овом предмету био значајан за подносиоца представке, имајући у виду да је постојао ризик од затвора, да је био у притвору током целог суђења и да је и даље у притвору док чека поновно суђење.

61. Суд примећује да је период који се разматра у овом предмету почео 6. јула 2007. године када је подносилац представке изручен Србији (види *Nedyalkov*, цитирана у горњем тексту, став 86, и *Berhani против Албаније*, број 847/05, став 65, 27. мај 2010. године). Суђење је почело 7. маја 2008. године, а завршило се 1. априла 2014. године. Следио је поступак по жалби који се завршио 31. октобра 2014. године када је Апелациони суд предмет вратио на поновно суђење. На основу доступних информација, изгледа да је поступак још у току пред судом. Произилази да је кривични поступак против подносиоца представке до сада трајао скоро осам година на два нивоа судске надлежности.

62. Као што је Суд већ констатовао у претходним ставовима у вези са чланом 5. став 3, овај предмет не укључује сложена правна или чињенична питања која би оправдала такво претерано трајање, а није се односио ни на организовани криминал.

63. У вези са понашањем подносиоца представке, Суд подсећа да се од подносиоца не може тражити да са судским органима сарађује активно, нити се он може критиковати што је у потпуности употребио правне лекове доступне према домаћем праву у одбрани својих интереса (види, међу другим ауторитетима, *Rokhlina против Русије*, број 54071/00, став 88, 7. април 2005. године).

64. У вези са понашањем релевантних органа, Суд је већ констатовао да је суд заказао укупно четрдесет два рочишта, од којих је деветнаест одложено, углавном из разних процесних разлога који се не приписују подносиоцу представке (види став 16. у горњем тексту). Штавише, суђење је морало да почне из почетка шест пута због

промене председавајућег судије и/или састава већа. Влада није понудила никакво објашњење за ове промене.

65. Подносилац представке је остао у притвору током целог поступка, а и даље је притворен. С тим у вези, Суд подсећа да лица која су у притвору док чекају суђење имају право на „посебну марљивост“ власти. Сходно томе, у предметима у којима је неко лице притворено док чека одлучивање о кривичној оптужби против њега, чињеница његовог притвора је сама по себи фактор који треба узети у обзир при процени да ли је испуњен услов суђења у разумном року приликом доношења одлуке о основаности (види, на пример, *Abdoella против Холандије*, 25. новембар 1992. године, став 24, серија А број 248-А; *Jabłoński против Пољске*, број 33492/96, став 102, 21. децембар 2000. године; *Mõtsnik против Естоније*, број 50533/99, став 40, 29. април 2003. године; и *Vak против Пољске*, број 7870/04, став 81, 16. јануар 2007. године).

66. Од домаћих органа тражило се да суђење организују ефикасно и обезбеде потпуно поштовање гаранција према Конвенцији у поступку. Међутим, у околностима предмета, Суд није задовољан тиме што у поступању органа није постигнута правична равнотежа која мора да се постигне између разних аспеката овог основног захтева.

67. С обзиром на све околности предмета и укупно трајање поступка, Суд сматра да захтев „разумног рока“ из члана 6. став 1. Конвенције није испуњен. Сходно томе, дошло је до повреде ове одредбе.

III. НАВОДНО МЕШАЊЕ У ПРАВО НА ПОЈЕДИНАЧНУ ПРЕДСТАВКУ ПРЕМА ЧЛАНУ 34. КОНВЕНЦИЈЕ

68. У својим запажањима, подносилац представке се притуживо, ослањајући се на члан 34. Конвенције, да је преписку од Суда примао са закашњењем и даље, да је сам коверат већ био отворен.

69. Влада је изнела да није било ометања права на појединачну представку, пошто није био ни под посредним ни под непосредним притиском државе како би био одвраћен од подношења представке Суду. Власти никада нису спречавале преписку између подносиоца представке и Суда.

70. Члан 34. Конвенције прописује следеће:

„Суд може да прима представке од сваког лица, невладине организације или групе лица који тврде да су жртве повреде права установљених Конвенцијом или протоколима уз њу, учињене од стране неке Високе стране уговорнице. Високе стране уговорнице обавезују се да ни на који начин не ометају делотворно вршење овог права.“

71. Суд подсећа да је од највеће важности за делотворност система појединачне представке, успостављеног чланом 34. да подносиоци представки или потенцијални подносиоци представки треба да буду у стању да слободно комуницирају са Судом без излагања било каквој врсти притиска органа да повуку или измене своје притужбе (види, међу другим ауторитетима, *Akdivar и други против Турске*, 16. септембар 1996. године, став 105, *Извештају* 1996-IV, и *Aksoy против Турске*, 18. децембар 1996. године, став 105, *Извештају* 1996-VI).

72. Обимна преписка коју је подносилац представке послао у овом предмету потврђује да је могао да Суду пошаље све своје притужбе редовном поштом, и нема назнака да је преписка између Суда и подносица непрописно задржавана или ометана. У овим околностима, Суд сматра да постоји недовољан чињенични основ да би закључио да су се органи Тужене државе мешали на неки начин у остваривање његовог права на појединачну представку (види *Juhas Đurić против Србије*, број 48155/06, став 75, 7. јун 2011. године).

73. С обзиром на горе наведено, Суд сматра да Тужена држава није пропустила да изврши своје обавезе према члану 34. Конвенције.

IV. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

74. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.“

А. Штета

75. На име нематеријалне штете подносилац представке је тражио 10.000 евра (ЕУР) и 1.000 евра за сваки месец проведен у притвору.

76. Влада је сматрала да је тражени износ претеран.

77. Суд сматра да је подносилац представке свакако претрпео одређену материјалну штету – као што је бол и фрустрације као последицу продуженог притвора и суђења. Процењујући на правичној основи, као што се захтева чланом 41. Конвенције, Суд подносиоцу представке досуђује 4.500 евра на име нематеријалне штете.

Б. Трошкови

78. Подносилац представке је такође тражио приближно 100.000 евра на име трошкова насталих пред домаћим судовима и за оне настале пред Судом.

79. Влада је сматрала да је тражени износ претеран.

80. У складу са праксом Суда, подносилац представке има право на накнаду трошкова само у оној мери у којој је показано да су они заиста и неопходно настали и да су оправдани у износу (види, на пример, *Iatridis против Грчке* (правично задовољење) [ВВ], број 31107/96, став 54, ЕЦХР 2000-ХИ). У овом случају, на основу докумената које поседује и горе наведених критеријума, Суд сматра оправданим да му досуди суму од 1.500 евра на име трошкова по свим основима, заједно са порезом који се може наплатити подносиоцу представке на тај износ.

В. Затезна камата

81. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* представку допуштеном;
2. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 5. став 3. Конвенције;
3. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 6. став 1. Конвенције;
4. *Утврђује* да Тужена држава није пропустила да испуни своју обавезу према члану 34. Конвенције;
5. *Утврђује*
 - (а) да Тужена држава исплати подносиоцу представке, у року од три месеца од датума када пресуда постане правоснажна у складу са чланом 44. став 2. Конвенције, следеће износе, који ће се претворити у домаћу валуту по курсу важећем на дан измирења:
 - (i) 4.500 евра (четири хиљаде пет стотина евра), заједно са порезом који се може наплатити у вези са нематеријалном штетом;
 - (ii) 1.500 евра (једна хиљада пет стотина евра), заједно са порезом који се може наплатити подносиоцу представке, у вези са трошковима;
 - (б) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака

најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;

6. *Одбија* преостали део захтева подносиоца представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 21. јула 2015. године, у складу са правилом 77 ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Marialena Tsirli
Заменик секретара

Josep Casadevall
Председник